

گزارش خبری

گزارش عملکرد وزارت اقتصاد در دولت چهاردهم

راهبری اقتصاد

دولت چهاردهم در حالی راهبری اجرایی کشور را عهده‌دار شد که در عرصه اقتصادی چالش‌های جدی وجود داشت و ناترازی‌های درمان‌نشده و تشدیدشونده در بخش‌های مختلف برای اقتصاد بحران‌ساز شده بود؛ دولت در پنج‌ماهه عمر خود تلاش کرد بر مبنای ظرفیت‌های قانونی برنامه هفتم برای رفع این بحران‌ها و ناترازی‌ها کام بردارد. تورم، کاهش قدرت خرید مردم، افزایش هزینه‌های تولید و افت سرمایه‌گذاری و… از چالش‌های جدی است که باید برای آنها چاره‌اندیشی می‌شد و از نگاه دولت افزایش تولید، ایجاد اشتغال و رشد اقتصادی پایدار، نیازمند تدوین و اجرای سیاست‌های اقتصادی مناسب است. همچنین وزارت امور اقتصادی و دارایی در دولت چهاردهم در حوزه مدیریت مالی دولت بر تأمین مالی غیرتورمی و انضباط مالی متمرکز بوده است.

تأمین مالی دولت؛ تحقق ۶۶درصدی منابع در دولت چهاردهم

وزارت امور اقتصادی و دارایی در راستای تکلیف محوله مبنی‌بر تأمین مالی ۷۰ درصد بودجه عمومی دولت، همواره با چالش‌هایی در حوزه وصول منابع عمومی دولت مواجه بوده است. پس از استقرار دولت چهاردهم و تأکید بر کنترل رویکردهای تورمی، باطابق موضوع تأمین مالی غیرتورمی و اجتناب از منابع پایه پولی در تأمین ناترازی‌های بودجه در اولویت کاری وزارت امور اقتصادی و دارایی قرار گرفت. بررسی وضعیت تأمین مالی اعتبارات عمومی دولت نشان می‌دهد که ۶۶ درصد از منابع پیش‌بینی‌شده بودجه و هدفمندی برآورته‌ها در سال ۱۴۰۳ در پنج‌ماهه فعالیت دولت چهاردهم تأمین مالی شده است. در همین حال، درحالی‌که در چهارماهه عمر دولت قبل فقط ۱۷ درصد منابع مصوب سال از بودجه عمومی تأمین شده بود، در پنج‌ماهه دولت چهاردهم ۴۸ درصد منابع تأمین شده و بهبود ۳۱درصدی داشته است. تأمین مالی غیرتورمی دولت به صورت تأمین نقدینگی مورد نیاز دولت از طریق انتشار اوراق نقدی و همچنین تأمین مالی غیرمستقیم دولت از طریق انتشار و اوراق غیرنقدی به اشخاص طلبکار از دولت یکی از رویکردهای دولت بوده است. دراین‌باره می‌توان اشاره کرد که در سال ۱۴۰۳ تا پایان دی‌ماه، ۳۰۴ هزار میلیارد تومان انتشار اوراق مالی اسلامی به منظور تأمین مالی غیرتورمی دولت انجام شده است. همچنین در راستای افزایش درآمدهای غیرنفتی، تداوم روند رویه‌رشد نسبت درآمدهای مالیاتی به منابع بودجه عمومی و اعتبارات هزینه‌ای دولت با رعایت عدالت مالیاتی موجب شد نسبت درآمدهای مالیاتی ۹ماهه ابتدای سال ۱۴۰۳ به منابع بودجه عمومی و اعتبارات هزینه‌ای دولت به ترتیب ۴۷ و ۶۵ درصد شود. استفاده از ظرفیت‌ها و اختیارات قانونی وزارت امور اقتصادی و دارایی در زمینه جذب سرمایه‌گذاری خارجی از دیگر مواردی است که با نگاه به اهمیت جذب سرمایه در دولت چهاردهم با رویکرد ویژه دنبال می‌شود. از ابتدای دولت چهاردهم تا چهارم دی‌ماه سال جاری، ۲۱۸ طرح سرمایه‌گذاری خارجی به ارزش سرمایه‌گذاری خارجی مصوب معتبر ۷۰۵۶ میلیارد به تصویب هیئت سرمایه‌گذاری خارجی رسید.

رشد ۴۳درصدی بورس در دولت چهاردهم

بازار سرمایه و رویکرد حمایتی دولت یکی دیگر از ابعاد عملکردی وزارت امور اقتصادی و دارایی در دولت چهاردهم است.

تهیه برنامه راهبردی عملیاتی شش ماه دوم سال ۱۴۰۳، شامل ۱۷ اقدام مهم، یکبرگی مؤثر برای صیانت از حقوق بازار سرمایه در لایحه و قانون بودجه ۱۴۰۴،انتظام‌بخشی به انتشار اوراق دولتی، یکبرگی از دولت درباره ارائه برنامه زمان‌بندی انتشار اوراق دولتی و پایبندی به آن، تأکید بر لزوم استفاده از بازارگردان برای اوراق دولتی، نهایی‌سازی فهرست عرضه‌های اولیه برای سه‌ماهه پایان سال، یکبرگی منافع عمومی ناشران و تلاش برای کاهش خسارت‌هایی از قبیل قطعی انرژی (برق و گاز) و رونمایی از ابزارهای جدید از مهم‌ترین اقداماتی است که به انجام رسیده است. همچنین آمار جزئیات واردات، صادرات و ترانزیت پنج‌ماهه آغازبه‌کار دولت حکایت از دستاوردهای قابل توجه در این حوزه دارد. مجموع صادرات غیرنفتی ایران با وزنی بیش از ۶۶٪ میلیون تن، ارزشی بالغ بر ۲۵۰۵ میلیارد دلار را به خود اختصاص داده است. در حد حال واردات کشور در این مدت با ۲۰ درصد کاهش در وزن نسبت به مدت مشابه سال قبل به ۱۴ میلیون و ۷۲۷ هزار تن رسید. ارزش واردات هم در این مدت ۲۸٫۷ میلیارد دلار بوده است. در همین حال در ۱۰ماهه نخست امسال، تجارت خارجی کشور ۱۵۸ میلیون و ۱۸۰ هزار تن و به ارزش ۱۰۳ میلیاردو ۸۴۶ میلیون دلار بوده است. از مجموع تجارت خارجی کشور، طی ۱۰ماهه امسال بالغ بر ۱۲۷ میلیون و ۳۹۶ هزار تن به ارزش ۴۷ میلیاردو ۷۵۵ میلیون دلار به صادرات اختصاص داشت که از نظر وزن ۱۲ درصد و از حیث ارزش ۱۸ درصد افزایش یافت. در دوره فعالیت دولت چهاردهم، اجرای مصوبه مولدسازی دارایی‌های دولت به مدت دو سال تمدید شد. افزایش تعداد اموال مزاد دولت مصوب هیئت عالی مولدسازی به دو هزارو ۷۱۴ فقره، افزایش ارزش قیمت‌گذاری‌های اموال مزاد دولت مصوب هیئت عالی مولدسازی به ارزش ۶۳۰ همت و در نهایت فروش زمین هزار جریب اسفهان به مبلغی بالغ بر ۶۵۰ هزار میلیارد ریال به عنوان بزرگ‌ترین مزایده مولدسازی دارایی‌های دولت در این دوره رقم خورد. همچنین ثبت رکورد صدور بیش از هفت میلیون و ۲۰۰ هزار مجوز از درگاه ملی مجوزهای کشور، تبدیل یک میلیون و ۴۰۰ هزار مجوز قدیمی دستگاهی به شناسه یکتای الکترونیکی از طریق فرایند صدور شناسه یکتا به صورت دسته‌ای، پیاده‌سازی فرایند جدید سرویس استعلام صدور گواهی ماده ۱۸۶ مالیات‌های مستقیم و همچنین ایجاد زیرساخت اجراز و اخذ مجوز برای نهادهای دولتی و عمومی غیردولتی از طریق درگاه ملی مجوزها از دیگر دستاوردهای دولت است. ناترازی بانک‌ها یکی از مهم‌ترین ناترازی‌هایی است که اقتصاد کشور ما در سال‌های اخیر با آن دست‌به‌گریبان بوده است، بنابراین اصلاح این وضعیت و رفع این ناترازی از اولویت‌هایی است که وزارت امور اقتصادی و دارایی در دولت چهاردهم در دستور کار دارد. در همین راستا افزایش سرمایه بانک‌های دولتی باید به‌گونه‌ای انجام شود که در پایان قانون بودجه هفتم، نسبت کیفیت سرمایه همه بانک‌های دولتی به هشت درصد برسد. ضمن اینکه، ضمن ثبت نسبت کیفیت سرمایه در بانک‌هایی که بیش از هشت درصد است نیز تا حد امکان حفظ شود. در همین حال افزایش سرمایه بانک‌های تحت مدیریت در سال جاری به این شکل انجام شد: بانک کشاورزی از محل ظرفیت مندرج در جدول شماره (۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور به مبلغ ۲۰ هزار میلیارد ریال و از محل بند (ب) ماده (۲۰) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی به مبلغ ۱۳۸۶ میلیارد ریال؛ بانک قرض‌الحسنه منجر به افزایش اعتماد و اطمینان دولت و مردم به شرکت‌ها و مؤسسات می‌شود، این حوزه نیز در دولت چهاردهم مورد توجه بوده است. حسابرسی از ۶۷۸ شرکت شامل شرکت‌های پیوست ۳ قانون بودجه، شرکت‌های وابسته به دولت و سایر شرکت‌ها با جمع دارایی ۳۱،۹ همت در ۹ماهه امسال انجام شده است.

انشرف‌سادات جلال‌زاده

روزنامه‌نگار

افزایش نرخ دلار دلایل مختلفی دارد که بخشی از آن به اقدامات سیاست‌گذار در داخل مربوط است و بخشی دیگر به تنش‌های منطقه‌ای و بین‌المللی برمی‌گردد. به نظر می‌رسد کشور در ماه‌های گذشته با مشکلاتی در هر دو بخش مواجه شده است که نرخ ارز از حدود ۵۰ هزار تومان به بیش از ۸۰ هزار تومان رسیده است. کمبود منابع ارزی چنان بود که گزارش‌ها نشان می‌دهد گاه بانک مرکزی در تأمین ارز کالاهای اساسی هم دچار چالش شده است. آنچه پروضاح می‌نماید و در این برهه از زمان از اهمیت خاص و ویژه‌ای برخوردار است، نگاه به معیشت و سطح اقتصادی خانواده‌هاست؛ خانواده‌هایی که نمی‌توانند همگام با تورم، شرایط اقتصادی را همگام کنند و با افزایش اقلام و مایحتاج اساسی، هر روز شاهد شک در قیمت‌ها هستند و این استرس و ترس از آینده می‌تواند تأثیرات مخربی برای سلامت و روان جامعه ایجاد کند. همچنین جوانان و نوجوانان هر روز با این پرسش روبه‌رو هستند که قیمت دلار و سکه چقدر افزایش داشته و نهایتاً نالمیدتر از روزهای گذشته به آینده مبهم و آرزوهای دست‌نیافتنی خود نظاره می‌کنند که تا رسیدن به آرزوهایی که برای خود ترسیم کرده بودند، چقدر فاصله گرفته‌اند و این نسیار دردناک و اغلب برای جامعه خطرناک خواهد بود؛ زیراکه جامعه‌ای که در آن امید از بین برود، با معضلات و مشکلات زیادی روبه‌رو خواهد شد. و اما دولت از یک سو باید در جست‌وجوی راهکاری برای تأمین هزینه‌های جاری کشور باشد و از سوی دیگر برنامه‌ای صحیح برای خروج از بحران در جامعه را برنامه‌ریزی کند و بار کسی دشوار خواهد بود. نوساناتی که دلار را در آستانه ۹۰ هزار تومان و سکه را به بالای ۶۶ میلیون تومان رساند و این هم‌زمان با ریزش تومالی بازار بورس تهران بود. همه اینها در شرایطی اتفاق افتاد که سال‌هاست از قدرت خرید مردم کاسته شده و فقط بر شدت آن افزوده شده است. دراین‌میان تأمین درآمدهای دولت بیش‌ازپیش با توجه به اوضاع جاری، خود را نشان می‌دهد. گزارش‌های مرکز آمار ایران، نرخ تورم سالانه برای خاتورهای ایرانی را در مهرماه ۳۳٫۶ درصد اعلام کرد. با توجه به تحولات اقتصادی و سیاسی ممکن است در گزارش‌های بعدی نهادهای

دولتی در ایران این رقم افزایش یابد؛ هرچند ناظران مستقل نرخ واقعی تورم در این کشور را بسیار فراتر از ارقام رسمی می‌دانند. نرخ بسیاری از اقلام خوراکی بعد از معرفی ارز ترجیحی ۲۸هزارو ۵۰۰ تومانی در دوران ریاست‌جمهوری قبلی افزایش یافت. بودجه سال ۱۴۰۴ در حالی ارائه شده است که رئیس‌جمهور ایران کاهش تورم را سرلوحه‌های بودجه سال آینده اعلام کرده است. اما آنچه وضعیت را برای دولت سسخت‌تر خواهد کرد، تأمین منابع مالی در شرایط کنونی است. با پیروزی دونالد ترامپ در انتخابات، فروش نفت ایران متأثر شد، تحریم‌ها بیشتر و شرایط اقتصادی برای مردم سخت‌تر خواهد شد. ازاین‌رو تأمین منابع مالی در این روزها برای دولت از اهمیت بسزایی برخوردار است و دولت درصد آزمون در هر راه ممکن- نظیر ادامه سیاست افزایش درآمدهای مالیاتی- است؛ هرچند معافیتهای و بخشودگی جرائم را هم اعلام کرده است. در ادامه اهنگ افزایش نرخ بنزین نیز به گوش می‌رسد، کماینکه رئیس‌جمهور با اشاره به نرخ تمام‌شده بنزین گفت نرخ تمام‌شده هر لیتر بنزین «حدود هشت هزار تومان است و هر لیتر بنزین وارداتی بین ۳۰ تا ۴۰ هزار تومان هزینه دارد». البته با توجه به شرایط موجود و احتمال بروز نارضایتی، این اقدام فعلاً بعید به نظر می‌رسد. در کنار محدودیت‌های منابع، آنچه برای بسیاری از شهروندان ایرانی اهمیت بیشتری دارد، موضوع

معاون حقوقی وزارت راه و شهرسازی

تفکیک وزارت راه و شهرسازی مغایر قانون است

صراحت دارد رئیس‌جمهور مسئول امور اداری کشور است و این موضوع در اختیار مجلس نیست. معاون وزیر راه و شهرسازی سپس به موضوع مغایرت این طرح با برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی اشاره کرد و گفت: اقدام به تفکیک وزارت راه و شهرسازی مغایر بند ۲۵ سیاست‌های کلی نظام و ابلاغی مقام معظم رهبری در حذف تشکل‌های موازی و غیرضرور و مغایر ماده ۱۰۴ قانون برنامه پنج‌ساله هفتم، جدول ۲۲، براساس اصل ۲۵ سیاست‌های برنامه هفتم، ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری است. ساختمان وزارت راه و شهرسازی معاون امور حقوقی، مجلس و استان‌های وزیر راه و شهرسازی گفت: نهنها تفکیک وزارت راه و ناقض اصل شهرسازی به دلیل هزینه‌بربودن با اصول متعدد در قانون اساسی جمهوری اسلامی در تضاد است، بلکه با اصول اختیارات رئیس‌جمهوری،

فناوری 5G؛ دروازه‌ای به سوی رشد اقتصاد جهانی

را کارآمدتر کند. گزارش‌ها نشان می‌دهند که این بخش می‌تواند بیش از ۵۳۰ میلیارد دلار، به تولید ناخالص داخلی جهانی تا سال ۲۰۳۰ اضافه کند که نمایانگر تأثیر عظیم فناوری 5G بر سلامت جهانی است. این فناوری در «صنعت تولید» نیز تحولاتی اساسی ایجاد خواهد کرد. با ارائه اتصال بی‌سیم بسیار سریع 5G می‌تواند به شرکت‌ها کمک کند انعطاف‌پذیری بیشتری در فرآیندهای تولیدی خود داشته باشند. به‌ویژه در تولیدات سفارشی، نسل پنجم می‌تواند زمان تولید را کاهش و کیفیت محصولات را با هزینه کمتری افزایش دهد. در کارخانه‌های مجهز به نسل پنجم فناوری، دستگاه‌ها به‌طور هم‌زمان به شبکه متصل خواهند شد که این امر باعث می‌شود مدیران کارخانه‌ها از وضعیت دقیق تمام مراحل تولید در هر لحظه آگاه شوند. به‌علاوه، این فناوری به ربات‌ها و وسایل نقلیه خودران اجازه می‌دهد به صورت خودکار و بدون نیاز به زیرساخت ثابت در محیط‌های صنعتی حرکت کنند. انتظار می‌رود بخش تولید نیز به‌طور درخرو توجهی از 5G بهره‌برداري کند و پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۳۰، این فناوری بیش از ۲۵۴ میلیارد دلار به تولید ناخالص داخلی جهانی بیفزاید. پس از شیوع ویروس کرونا، تغییرات عمده‌ای در رفتار کاربران نهایی در سراسر جهان مشاهده شد. طبق گزارش‌های PWC بیش از ۶۳ درصد از کاربران اعلام کرده‌اند به خرید آنلاین ادامه خواهند داد و ۸۶ درصد از کاربران انتظار دارند رفتارهای جدید خود را پس از پایان پاندمی حفظ کنند. فناوری نسل پنجم می‌تواند تجربه کاربران از رسانه‌های دیجیتال را به‌طور درخو توجهی بهبود دهد. از بخش‌های پژوهشی بسیار حائز اهمیت میان دولت‌ها، آنلاین و ابری گرفته، تا استفاده از واقعیت مجازی (VR) و

حسن‌آبادین‌نور

شوق

گزارش

آغاز مدیریت خصوصی ایران خودرو؛ **گشایش یک رویکرد الهام‌بخش برای دیگر صنایع بزرگ کشور**

ایران‌خودرو به‌عنوان نماد اصلی صنعت خودروسازی ایران، پیش از به نتیجه رسیدن یک عزم و اهتمام ملی برای واگذاری به بخش خصوصی که در نتیجه مجمع عمومی سهام آن در ۱۷ بهمن‌ماه جاری انجام شد، سال‌های درازی تحت مدیریت دولتی با چالش‌های ساختاری و عملکردی متعددی مواجه شده بود. این چالش‌ها که ریشه در ساختار ناکارآمد، فرآیندهای مدیریتی غیراصولی و وابستگی شدید به تصمیم‌گیری‌های دولتی داشته، مانع از آن شده است که این خودروساز بزرگ بتواند ظرفیت‌های بالقوه خود را به‌طور کامل شکوفا کند. علاوه‌بر مشکلات مدیریتی، عواملی همچون قیمت‌گذاری دستوری و زیان انباشته، نوسانات ارزی، عدم بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و بسیاری موارد دیگر نیز بر عملکرد خودروساز تأثیر منفی گذاشته است. در نتیجه، ایران‌خودرو نتنها در جلب رضایت مشتریان داخلی ناکام مانده، بلکه در رقابت با خودروسازان جهانی نیز فاقد نگاه استراتژیکی مطلوبی داشته باشد. یکی از مشکلات اساسی، فرآیندهای پیچیده و زمان‌بر تصمیم‌گیری بود که سرعت عمل و انعطاف‌پذیری شرکت را به‌شدت کاهش می‌داد. این موضوع، به‌ویژه در دنیای پرشتاب و رقابتی امروز، یک ضعف جدی محسوب شده و باعث می‌شد ایران‌خودرو نتواند به‌سرعت به تغییرات بازار و نیازهای مشتریان پاسخ دهد. دخالت‌های سیاسی در تصمیمات مدیریتی نیز یکی دیگر از موانع اصلی پیشرفت ایران‌خودرو بود. این دخالت‌ها که اغلب فاقد نگاه کارشناسی و مبتنی‌بر ملاحظات غیراقتصادی نبود، باعث اتخاذ تصمیمات غلط و عدم استفاده

از راه‌حل‌های بهینه می‌شد. در نتیجه، منابع شرکت به‌طور صحیح و مؤثر استفاده نمی‌شد و شرکت از دستیابی به اهداف و چشم‌اندازهای خود بازمی‌ماند. علاوه‌براین، نبود رقابت واقعی در بازار و حمایت‌های دولتی بی‌رویه، انگیزه برای نوآوری و بهبود مستمر را بین برده بود. محدودیت‌های مالی ناشی از وابستگی به بودجه دولتی، مانع از سرمایه‌گذاری کافی در زمینه‌های تحقیق و توسعه، نوسازی تجهیزات و به‌روزرسانی فناوری شده بود. این امر به نوبه خود باعث کاهش کیفیت محصولات، عدم تنوع در تولید و ناتوانی در رقابت با خودروهای خارجی شده بود. در مجموع، این عوامل دست به دست هم داده بودند تا ایران‌خودرو را به شرکتی غیررقابتی و ناکارآمد تبدیل کنند که نه‌تنها به میزان زیادی از تحقق ظرفیت‌های خود بازمانده بود، بلکه مانع از شکوفایی صنعت خودروسازی ایران در سطح ملی و بین‌المللی شده بود.

آنکون که در جلسه اخیر مجمع عمومی سهامداران تصمیم به واگذاری مدیریت ایران‌خودرو به بخش خصوصی عملی شده، امید تازه برای تحول در این صنعت ایجاد شده است. انتقال مدیریت به بخش خصوصی، در صورت همراه‌بودن با نقش نظارتی دولت، به دور از مداخلات سیاسی می‌تواند آغازگر یک مسیر نوین در این صنعت باشد. بخش خصوصی با رویکرد تجاری و تمرکز بر افزایش سودآوری، به احتمال زیاد تمایل بیشتری به نوآوری، کاهش هزینه‌ها، ارتقای کیفیت و ارائه خدمات بهتر خواهد داشت. این امر می‌تواند به افزایش رقابت‌پذیری، تنوع محصولات و رضایت مشتریان بینجامد. همچنین واگذاری می‌تواند بار مالی سنگینی را از دوش دولت بردارد و منابع مالی بیشتری را برای سرمایه‌گذاری در سایر بخش‌های اقتصادی آزاد کند.

با وجود این، موفقیت این رویکرد منوط به رعایت شرایطی خاص است. نخست، شفافیت تضمین شده و سرلوحه امور قرار گیرد. دوم، نظارت دولت بر عملکرد بخش خصوصی باید به‌گونه‌ای باشد که ضمن حفظ منافع ملی، فضای رقابتی سالمی برای فعالیت ایران‌خودرو ایجاد شود؛ سوم، بخش خصوصی باید به‌طور کامل مسئولیت‌های خود را پذیرفته و پاسخ‌گو باشد. در صورت رعایت این شرایط، واگذاری مدیریت ایران‌خودرو می‌تواند الگویی موفق برای سایر صنایع دولتی باشد و گامی بزرگ در مسیر توسعه پایدار و شکوفایی اقتصادی کشور بردارد؛ مشروط بر اینکه این واگذاری منجر به اصلاح ساختارها و فرآیندهای قبلی شود و با رویکردی نوآورانه و رقابتی به اداره این خودروساز بزرگ پرداخته شود.